

Turvetuotantoalueiden ennallistaminen ja kestävä jatkokäyttö – maanomistajan näkökulma

Metsäntuntijat webinaari 10.9.2024
Projektipäällikkö Mervi Uusimäki

Euroopan unionin
osarahoittama

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

OULU

Liittyminen strategiaan ja sitä tukeviin ohjelmiin

Kaupunkistrategia Oulu 2030

Oulun kaupunkistrategiassa yksi painopisteistä linjaa, että Oulu on **hiilineutraali vuonna 2035**. Strategisena tavoitteena tältä osin ovat seuraavat:

1. Otamme maankäytön suunnittelussa huomioon **luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen** ja riittävät viheralueet
2. Edistämme **luonnon, viheralueiden ja -reitistöjen houkuttelevuutta** ja saavutettavuutta
3. Kasvatamme **hiilinieluja**

Oulun kaupungin ympäristöohjelma 2026

Ympäristöohjelman 2026 tavoitteena on hyvän ympäristön tilan säilyttäminen ja kaupungin elinvoimaisuuden tukeminen. Se koostuu neljästä painopisteosioista, joista yksi on "**Luonto on voimavaramme**". Tämän painopisteen tavoitteena ovat mm. "*Monimuotoinen luonto ja vesistöjen hyvä ekologinen tila*". Tämän tavoitteen saavuttamiseksi on kirjattu toimenpiteiksi mm.

1. **Luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen** liittyvät periaatteet, tavoitteet ja toimenpiteet
2. **Vesistöjen hajakuormituksen vähentäminen ja vesien tilan parantaminen** vesistöt huomioivalla maankäytössä ja kunnostushankkeilla.

Luonnon monimuotoisuus (LUMO)

Oulun kaupungin yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut laati vuosina 2021–2022 selvityksen luonnon monimuotoisuuden periaatteista, tavoitteista ja toimenpiteistä. Selvitys edistää ohjelmaan asetettuja tavoitteita, etenkin painopisteosan "**Luonto on voimavaramme**" päämäärää "*Monimuotoinen luonto ja vesistön hyvä ekologinen tila*". Selvityksen visiona onkin "*Monimuotoinen pohjoinen luonto luo Oululle elinvoimaa*".

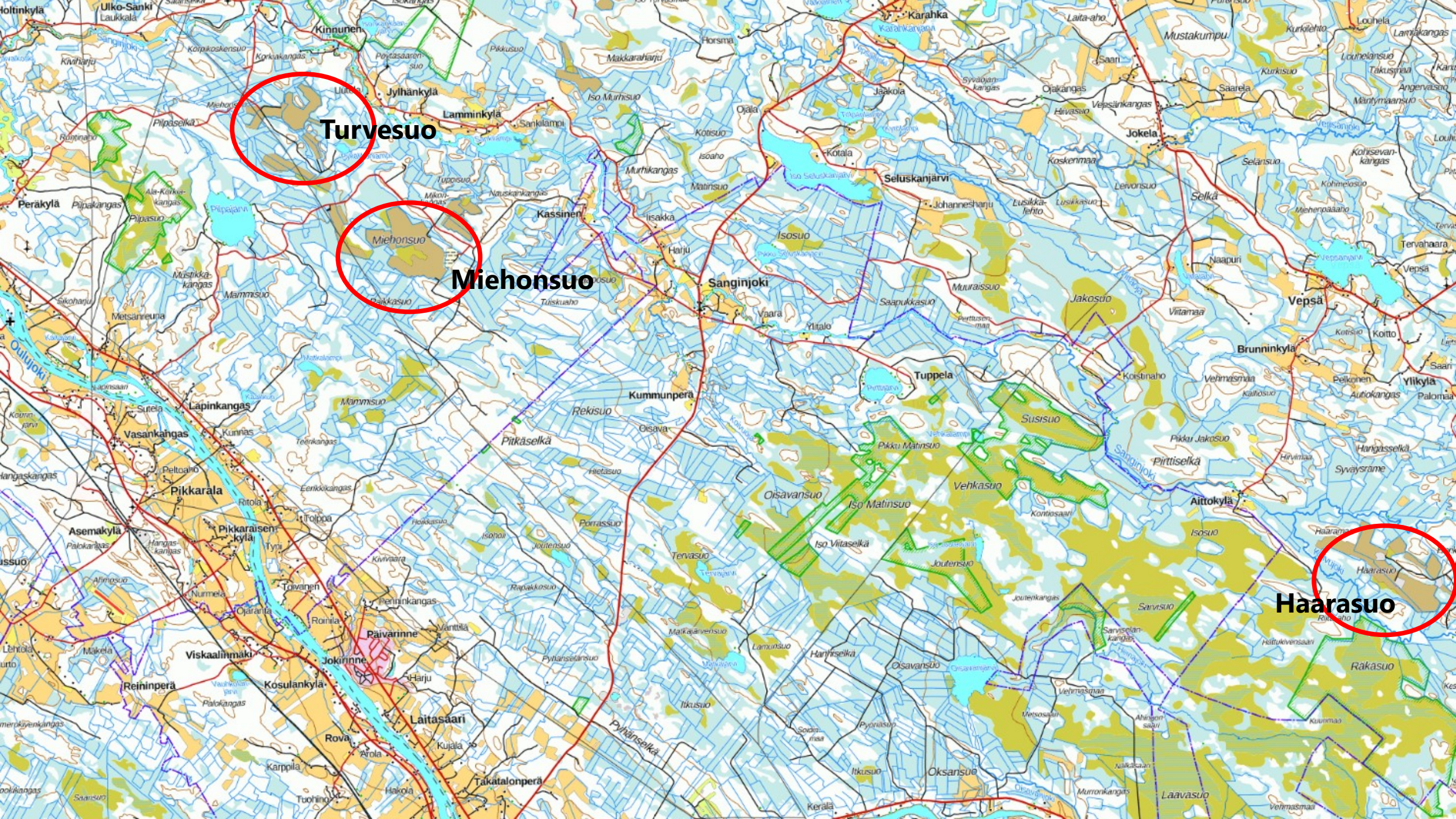
LUMO -selvityksen eräänä toimenpiteenä on esitetty **turvetuotannosta poistuvien alueiden hyödyntäminen**.

TUPAS-hanke

- **2-vaiheinen hanke**
  - Suunnitteluhanke ja pilottitoteutus 1.1.2024-31.12.2024
  - Toteutushanke; laajempi toteutus jatkohankkeena arvioaikataulu 1.1.2025-31.12.2027
- **JTF –rahoitus mahdollistaa,**
  - Suomessa ohjelmakaudella 2021–2027 teemana on Uudistuva ja osaava Suomi.
  - JTF on EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahasto
  - Toimintalinja 7, Oikeudenmukaisen siirtymän Suomi
  - Erityistavoite 7.1. Turpeesta luopumisen alueellisesti oikeudenmukainen siirtymä
- JTF -toimin ennallistetaan turvetuotantoalueita, jonka ansiosta tuotantoalueiden päästöt vähenevät ja ennallistetut alueet muuttuvat hiilinieluksi. Samalla luonnon monimuotoisuus paranee ja haitalliset vesistövalumat vähenevät ennallistetuilla alueilla merkittävästi.

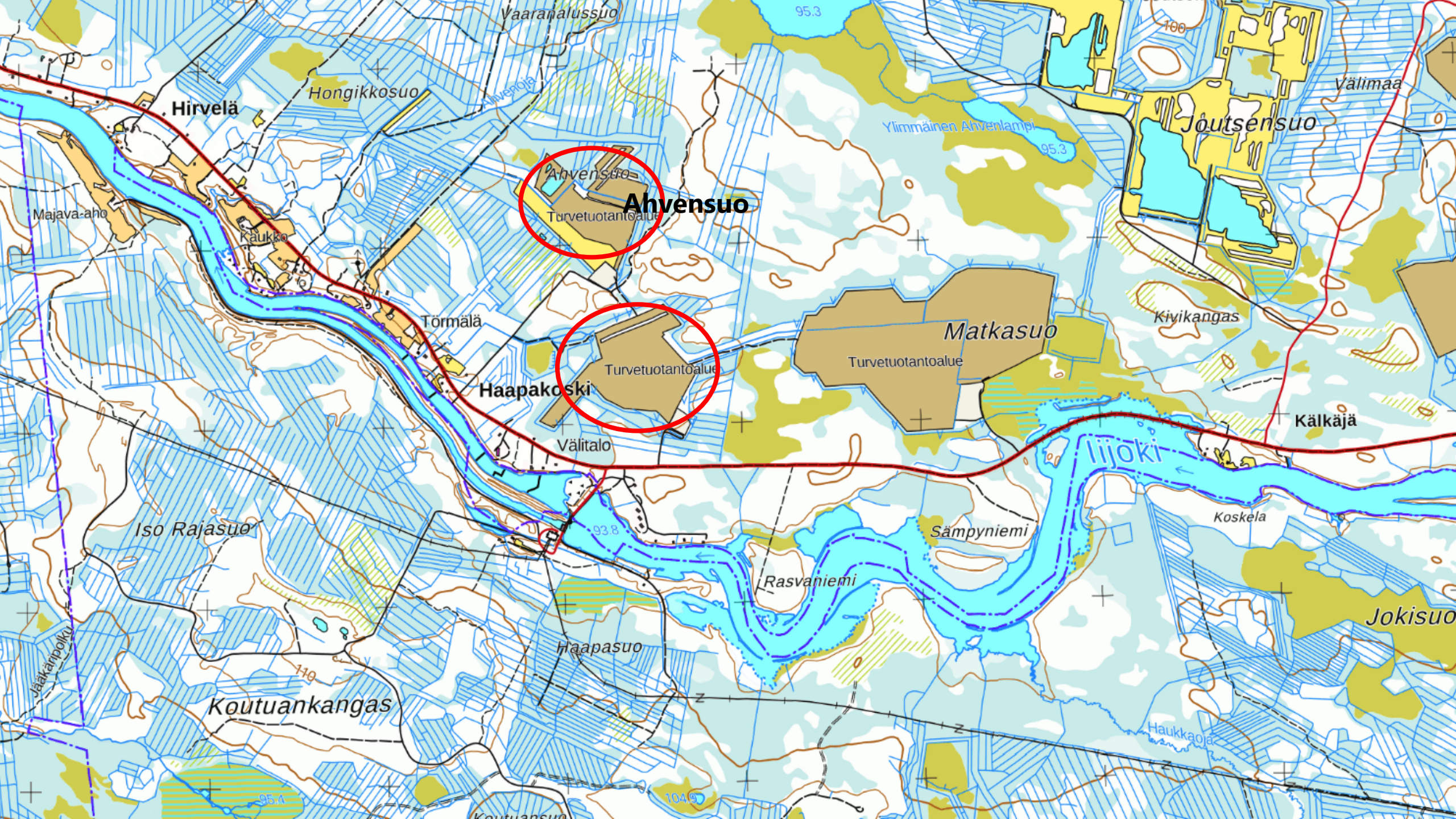

Turvesuo

Miehonsuo

Haarasuo

Hirvelä

Hongikkosuo

Ahvensuo

Ahvensuo

Törmälä

Haapakoski

Matkasuo

Joutsensuo

Kälkäjä

Iijoki

Iso Rajasuo

Sämpyniemi

Rasvaniemi

Koskela

Jokisuo

Koutuankangas

Haapasuo

Haukkaajoki

Hankkeen tavoitteet

TUPAS-hankkeen tavoitteena on

- tuottaa toimintamalli
    - turvetuotannosta palautuvien alueiden ennallistamisen ja jatkokäytön suunnitteluun,
    - eri jatkokäyttövaihtoehtojen vertailuun ja arvottamiseen sekä
    - eri sidosryhmien tiedottamiseen, osallistamiseen ja yhteistoiminnan tukemiseen.
  - ennallistamista ja eri jatkokäyttövaihtoehtoja vertaillaan sekä alueen ominaispiirteiden että laajemman valuma-alueen näkökulmasta.
  - varsinaisten ennallistamistöiden toteutuksesta saadaan uutta tietotaitoa ja kokemusta niin kaupunkiorganisaation rakennuttajille ja tilaajille kuin paikallistason toimijoille, kuten urakoitsijoille.
  - laaja viestinnällinen ja opetuksellinen osuus
- **Hanke tukee Oulun kaupungin tavoitteita hiilineutraalisuudessa sekä luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa ja ennallistamisessa.**
    - **Vesistö- ja ilmastovaikutukset sekä luonnon monimuotoisuus ovat lähtökohtana.**

TUPAS-hankkeen toimenpiteet vaihe 1

VAIHE 1 (aikataulu 1.1.-31.12.2024):

- Laaditaan toteutustasoiset **suunnitelmat ennallistamiselle/jatkokäytölle kustannusarvioineen** kohdealueille:
  - Mahdollisia jatkokäyttömuotoja: turpeen/suon ennallistaminen, vettäminen, kosteikot, kosteikkoviljely tai muu viljely, metsitys, energiapaju tms., aurinkoenergiatuotanto, retkeilyrakenteet jne.
- **Maanhankintaneuvottelut** yksityisten omistamien turvetuotantopalstojen osalta Miehonsuolla, Haarasuolla ja Ahvensuolla.
  - tämä mahdollistaisi kokonaisvaltaisemman jälkikäyttösuunnittelun
- **Ennallistamispilotti Turvesuon alueella**, jossa vetettävää ja kosteikoksi muutettavaa alaa on noin 5 hehtaaria, alueen vaihettumisvyöhyke (noin 10 ha).
- **Tiedepolun suunnittelua Miehonsuo-Turvesuon alueelle ja videomateriaalia pilotista**
  - tuottaa viestinnän kautta tietoa turvetuotannon historiasta, tapahtuvasta rakennemuutoksesta sekä nykyisestä ennallistamisvaiheesta.
  - virtuaalinen viestintämateriaali suunnataan niin koulujen, oppilaitosten, alueella matkailevien, sidosryhmien ja kaikkien kuntalaisten käyttöön.

TUPAS-hankkeen toimenpiteet vaihe 2

VAIHE 2 (arvio aikataulu 1.1.2025-31.12.2027):

- Maanhankinta
- Varsinainen ennallistamisen ja kestävän jatkokäytön toteutusvaihe kohdealueilla 1. vaiheessa tehtyjen suunnitelmien mukaan, noin 150 hehtaaria
- Virkistyskäyttö- ja opetusrakenteet mm. tiedepolun toteutus, virtuaaliset materiaalit yms.
- Hankeviestintä (videomateriaali turvetuotantoalueen ennallistamisesta, uutiset, somejutut, yleisötilaisuudet, maastoretki)
  - tuottaa viestinnän kautta tietoa turvetuotannon historiasta, tapahtuvasta rakennemuutoksesta sekä nykyisestä ennallistamisvaiheesta.
  - virtuaalinen viestintämateriaali suunnataan niin koulujen, oppilaitosten, alueella matkailevien, sidosryhmien ja kaikkien kuntalaisten käyttöön.
- Ilmasto- ja vesistövaikutuksien sekä luonnon monimuotoisuuden seuranta yhteistyössä tutkimushankkeiden kanssa

Sidoshankkeet

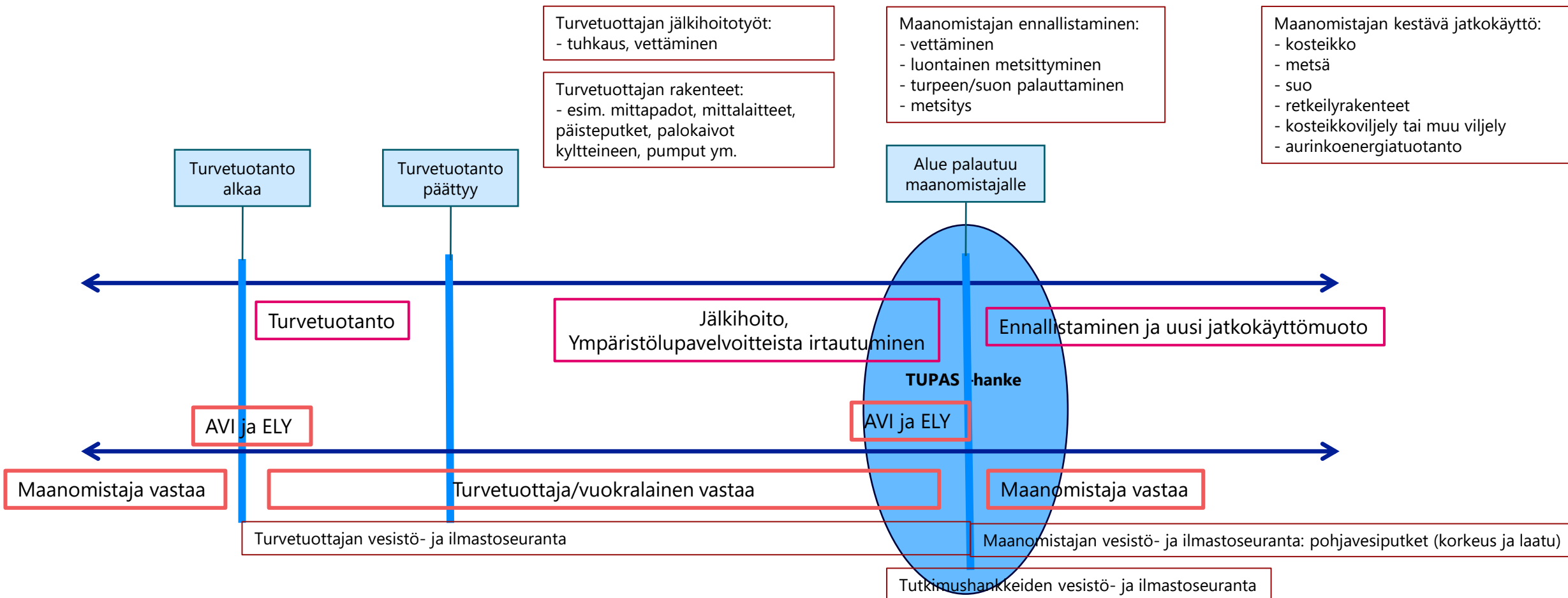
Turvetuotantoalueiden ennallistamisen ympäristövaikutusten seuranta ja arviointi-ENARI –hanke/ Mirkka Visuri (Syke)

- JTF-rahoitus
- TUPAS-hankkeen kohteet ovat tämän hankkeen tutkimuskohteita
- Tutkimushanke tuottaa tärkeää tutkimustietoa mm. ilmastopäästöistä, vesistövaikutuksista ja biodiversiteetin palautumisesta ennallistamiskohteissa.

Kestävää kasvua Pohjois-Pohjanmaalle – vihreän siirtymän seurantajärjestelmä/Hannu Marttila (OY)

- kaksi hanketta:
  - 900292 Kestävää kasvua Pohjois-Pohjanmaalle – vihreän siirtymän seurantajärjestelmä – investointiosuus
  - 900295 Kestävää kasvua Pohjois-Pohjanmaalle – vihreän siirtymän seurantajärjestelmä – kehittämisosuus

Vaiheistuminen toimintamallin taustalla

Yleisiä huomioita maanomistajan näkökulmasta

- **Lineaarinen prosessi vs. todellisuus**
  - toimenpiteet määritelty ympäristöluvassa
  - jälkihoito vs. maanomistajan kestävä jatkokäyttö
  - eri lohkojen tilanne erilainen – turvetuotanto loppunut eri vuosina
  - aikataulujen yhteensovittaminen esim. toimenpiteet, rakenteiden purku
  - hankerahoituksen ehdot ja vaatimukset
- **Mitä tavoitellaan?**
  - muutokset tapahtuvat hitaasti
  - mikä tapahtuu itsestään, mikä tarvitsee erillisiä toimia
  - välittömät ja välilliset vaikutukset
  - lyhyen ja pitkän tähtäimen tavoitteet ja tulokset voivat erota ja olla jopa ristikkäisiä
  - yllättävät ympäristötekijät (esim. majavat, tulvat, kuivuus)
  - tarvitaan aikaa keskustelulle eri tahojen kanssa
- **Ennallistaminen**
  - mitä tarkoittaa? Mitä sisältää?
  - ennallistamisasetus, ennallistamispankki
- **Valuma-aluelähtöinen näkökulma**
  - miten saada muut maanomistajat mukaan?
  - kuka jakaa tiedon esimerkiksi kosteikoista? (voisiko johtaa vesiä puhdistumaan jatkossakin?)
  - mitä tapahtuu alapuolisille vesistöille? Mitä riskejä esim. padoista?
  - mitä seurantaa tehdään? Kuka tekee seurantaa? Miten tieto saadaan kaikkien käyttöön?

Kiitos!

**European unionin
osarahoittama**

**Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus**

OULU